

כלי מחקר זה נלקח מתוך **מאגר כלי המחקר** של קרן שלם התומכת במחקר שמטרתו שיפור איכות החיים של אנשים עם מוגבלויות שכלית התפתחותית והסובבים אותם.

כלי המחקר הינם גרסאות אשר נעשה בהן שימוש על ידי החוקרים עצמם ולכן יתכנו אי התאמות בין פרטי הכלי המקורי לבין הפרטים המתוארים במאגר.

כל המעוניין להשתמש באחד מכלי מחקר מתבקש לפנות לחוקר שערך את המחקר הרלבנטי ולוודא את אישור השימוש בכלי מבחינת זכויות יוצרים.

לקרן שלם אין זכויות על הכלים המוזכרים באתר זה.

🌀 **שם הכלי: שימוש בטכנולוגיות תקשורת – לפני ואחרי התערבות** (בעיני המשתתפים ובעיני הצוות והמשפחה)

🌀 **פוחת (בעברית) בשנת: 2023 , על ידי: ד"ר כרמית-נעה שפיגלמן וד"ר מיכל איזקסון (2023).**

1	מטרת הכלי	להבין ולתאר את תהליך האימוץ של טכנולוגיית תקשורת דיגיטלית, כולל חווית המשתמש, לשימור קשר בין אנשים מזדקנים עם מוגבלויות שכלית המתגוררים במסגרות של דיור חוץ-ביתי לבני משפחותיהם.
2	סוג כלי המחקר	ראיונות עם דיירים, הצוות והמשפחות
3	אוכלוסיית היעד	אנשים עם מש"ה ברמות מוגבלויות שונות
4	השימוש בכלים	לפני תחילת ההתערבות והשימוש בטכנולוגיה, נאסף מידע ראשוני על אודות המשתתפים. שלב זה כלל איסוף מידע דמוגרפי על הדייר, על הקשר עם המשפחה, על צרכי התקשורת של הדייר ויכולותיו מבחינת שימוש בטכנולוגיית תקשורת, בהתאם למסגרת התיאורטית של אימוץ טכנולוגיות בגיל הזקנה (Lee & Coughlin, 2015b), וכן ציפיות מתוכנית ההתערבות. בשלב זה רואינו באופן פרטני כל דייר ושותף התקשורת (בן/בת משפחה) וכן איש צוות במסגרת הדיור אשר יכול היה לדווח מנקודת מבטו על כל אחד מן הדיירים שהשתתפו בתוכנית (ראה נספחים 4,5,6). עם סיום תוכנית ההתערבות , רואינו שוב הדיירים, בני המשפחות ואנשי הצוות. ראיונות הסיום התמקדו בתהליך שעברו הדייר ושותף התקשורת (בן/בת המשפחה), כולל תרומת התוכנית והאתגרים בדרך (ראה נספחים 7,8,9). יש לציין כי הראיונות עם שותפי התקשורת, קרי בני המשפחה, התמקדו הן בחוויית השימוש שלהם עצמם והן בחוויית השימוש של הדיירים מנקודת המבט של שותף התקשורת.
5	מהימנות הכלי	לא דווחה

רשימת מחקרי קרן שלם אשר עשו שימוש בכלי:

מק"ט	שם המחקר
890-168-2019 <u>קישור למחקר</u> <<	ד"ר כרמית-נעה שפיגלמן וד"ר מיכל איזקסון (2023). אנשים מזדקנים עם מוגבלות שכלית התפתחותית בדיור חוץ-ביתי: תיאור תהליך אימוץ של טכנולוגיית תקשורת דיגיטלית, כולל הבנת הצרכים והאתגרים, לשימור הקשר עם בני המשפחה. אוניברסיטת חיפה. במימון קרן שלם.

• [למאגר המחקרים של קרן שלם](#)

• [למאגר כלי המחקר של קרן שלם](#)

לשימוש פנימי

כלי מחקר < איכות חיים של אנשים עם מש"ה < תקשורת עם האדם עם מש"ה (ותקשורת חליפית) < שימוש בטכנולוגיות תקשורת – לפני ואחרי התערבות

כלי מחקר < איכות חיים של אנשים עם מש"ה < זקנה והתמודדות עם סקנה < שימוש בטכנולוגיות תקשורת – לפני ואחרי התערבות

כלי מחקר < היבטים משפחתיים < יחסי משפחה, אחראים וסבים/סבתות < שימוש בטכנולוגיות תקשורת – לפני ואחרי התערבות

נספח 4 - מדריך ראיון לפני התערבות - דיירים

שם הדייר/ת: _____ תאריך מילוי הטופס: _____

שם המסגרת: _____ סוג הדיור: _____

שאלון דמוגרפי:

עכשיו אשאל אותך כמה שאלות על עצמך

1. מגדר: _____
2. גיל (בן כמה אתה): _____
3. שנת לידה: _____
4. איך קוראים למקום שאתה גר בו? _____
5. כמה זמן אתה גר פה? (ממתי/ מאיזו שנה/ כמה שנים): _____
6. עם מי אתה גר בחדר:
א. לבד ב. שותף אחד ג. שני שותפים ויותר ד. אחר: _____
7. מה אתה עושה כאן (במסגרת כל היום) – תתאר לי את הפעילות שלך כל יום [לשמוע ממנו על סדר היום – קם בבוקר ומה הוא עושה]

שאלות על הקשר עם המשפחה:

עכשיו אשאל אותך כמה שאלות על המשפחה/ חברים שלך והקשר שלך איתם.

1. עם מי אתה בקשר שלא גר איתך בדירה? (כמו אמא, אבא, אחות, אח, חבר/ה)
2. כמה פעמים אתם מדברים? נפגשים? מתי הוא/היא בא/ה לבקר אותך?
3. האם אתה שמח/מרוצה או לא שמח/מרוצה מכמות הפעמים שאתה פוגש את המשפחה/ חברים שציינת?
4. האם אתה שמח או לא מכמות הפעמים שאתה מדבר בטלפון עם המשפחה/ חברים שציינת?
5. מתוך האנשים שסיפרתי לי עליהם, עם מי היית רוצה לדבר בווידאו (במסגרת המחקר)? למה בחרת דווקא בו?

שאלות מתוך הפקטורים:

עכשיו אשאל אותך כמה שאלות על התוכנית שאנחנו עומדים להתחיל, על טאבלטים ועל שיחות ווידאו.

ניסיון Experience -

(השאלות עבור פקטור זה, ישאלו תוך הדגמה וויזואלית בעזרת הטאבלט עצמו)

1. האם אתה משתמש במכשירים טכנולוגיים (כמו מחשב, פלאפון, טאבלט)?

- 1.1. איזה מכשירים?
- 1.2. איך אתה משתמש בהם/ מה אתה עושה איתם?
- 1.3. אתה צריך עזרה או שאתה משתמש בהם לבד (באופן עצמאי)?
2. מה אתה יודע על טאבלט (מה זה טאבלט)?
 - 2.1. האם השתמשת פעם בטאבלט?
 - 2.2. מתי השתמשת בטאבלט?
 - 2.3. מה עשית עם הטאבלט?
 - 2.4. איך השתמשת בטאבלט (לבד/ בעזרת מישהו)?
 - 2.5. מי עזר לך?
 - 2.6. איך הוא עזר לך? (מה הוא עשה)
3. מה אתה יודע על WhatsApp (מה זה WhatsApp)?
 - 3.1. האם השתמשת פעם ב WhatsApp?
 - 3.2. מתי השתמשת ב- WhatsApp?
 - 3.3. איך השתמשת ב- WhatsApp (לבד/ בעזרת מישהו)?
 - 3.4. מי עזר לך?
 - 3.5. איך הוא עזר לך? (מה הוא עשה)
4. מה אתה יודע על שיחות ווידאו (מה זה שיחות ווידאו)?
 - 4.1. אם לא- מה ההבדל בין שיחת ווידאו לשיחת טלפון רגילה?
 - 4.2. האם השתמשת פעם בשיחות ווידאו?
 - 4.3. עם מי?
 - 4.4. מתי?
 - 4.5. איך עשית את זה?
 - 4.6. איך זה היה לך?
 - 4.7. איך הרגשת? נהנית, היה לך כיף או לא?

ערך- Value (perception of usefulness and potential benefit)

6. האם אתה רוצה ללמוד להשתמש בטאבלט בשביל לעשות שיחת ווידאו?
 - 6.1. האם זה חשוב לך או לא?
 - 6.1.1. למה?
 - 6.2. האם זה יתרום לך או לא?
 - 6.2.1. אם כן, מה זה ייתן לך/יעשה לך?
- 6.3. מה אתה מצפה/רוצה שיקרה אחרי שאלמד אותך להשתמש בטאבלט?

רגש- Emotion (Perception of emotional and psychological benefits)

7. מה אתה מרגיש לקראת התוכנית (לפני שאתה לומד להשתמש בטאבלט)? (שמח, מתרגש, רגוע, לחוץ, מפחד, עצבני).

8. מה אתה חושב שתרגיש כשתדבר בשיחת ווידאו בטאבלט עם X (לציין את שמו של האדם שבחר)?

שמישות Usability -

9. האם אתה חושב שתוכל ללמוד להשתמש בטאבלט בשביל לעשות שיחות ווידאו?
10. האם אתה חושב שתוכל ללמוד להשתמש בו לבד (באופן עצמאי)?
10.1. אתה חושב שתצטרך עזרה? מתי – רק בהתחלה או כל הזמן, גם בהמשך?

תמיכה טכנית- Technical support

11. האם אתה חושב שיהיה מי שיעזור לך להשתמש בטאבלט?
11.1. מי למשל?
11.2. אם אותו אדם לא נמצא או לא יכול באותו רגע לעזור לך, למי תוכל לפנות? יש לך מישהו אחר שיכול לעזור לך?

תמיכה חברתית- Social support (Support from family, peers, and community)

12. האם המשפחה שלך רוצים או לא רוצים שתשתמש בטאבלט? איך זה גורם לך להרגיש?
12.1. האם המשפחה מעודדים אותך להשתמש בטאבלט? איך זה גורם לך להרגיש?
12.2. האם המשפחה מתנגדים לזה שתשתמש בטאבלט? איך זה גורם לך להרגיש?
13. האם החברים שלך רוצים או לא רוצים שתשתמש בטאבלט? איך זה גורם לך להרגיש?
13.1. האם החברים מעודדים אותך להשתמש בטאבלט? איך זה גורם לך להרגיש?
13.2. האם החברים מתנגדים לזה שתשתמש בטאבלט? איך זה גורם לך להרגיש?
14. האם אנשי הצוות רוצים או לא רוצים שתשתמש בטאבלט? איך זה גורם לך להרגיש?
14.1. האם אנשי הצוות מעודדים אותך להשתמש בטאבלט? איך זה גורם לך להרגיש?
14.2. האם אנשי הצוות מתנגדים לזה שתשתמש בטאבלט? איך זה גורם לך להרגיש?

ביטחון Confidence -

15. האם יש לך חששות (משהו שמפחיד או מדאיג אותך) בנוגע לשימוש בטאבלט לצורך שיחות ווידאו?
15.1. מה החששות/דאגות/פחדים שלך?
15.2. למי תוכל לפנות במצב הזה/ אם תרגיש ככה?

נראות/ עצמאות Independence (Perception of social visibility or how a technology makes them look to others)

16. האם תרצה שהדיירים או אנשי הצוות כאן יראו אותך משתמש בטאבלט?
16.1. למה?
16.2. מה הם יחשבו עליך?
16.3. האם זה מפריע לך או לא?

התאמה לאורח חיים-Lifestyle fit

17. מתי אתה חושב שתוכל לדבר בווידאו בטאבלט עם X (האדם שבחר) (בוקר, צהרים, ערב)?
- 17.1. איך זה ישתלב עם כל הפעילות האחרת שיש לך כאן במסגרת (או מחוצה לה)?
- 17.2. האם ומתי יהיה לך זמן לזה?

נספח 5- מדריך ראיון לפני ההתערבות - משפחה

אני פונה בהמשך לשיחה שלנו על התוכנית. ראשית הייתי רוצה ללמוד ממך על הקשר שלכם. כאמור , X (שם הדייר) בחר לשוחח איתך בתוכנית באמצעות שיחות וידאו בטאבלט:

1. בהקשר הזה, תוכל לספר לי על הקשר שלכם [חשוב להבין מהי מידת הקרבה ביניהם, תדירות הקשר ביניהם, איך אתם מתקשרים – להבין אלו טכנולוגיות יש לדייר, האם ברשותו או ברשות המסגרת, האם הוא תלוי באיש צוות שיקשר אותו לבן משפחה למשל בטלפון]
2. מהי מידת שביעות הרצון שלך מהקשר?
 - האם הקורונה שינתה משהו בקשר (אופי ותדירות)? פרטי/י
3. מהי לדעתך מידת שביעות הרצון של הדייר מהקשר? איך אתה יודע זאת? [להבין אם זאת השערה שלו או שהדייר משתף אותו בתחושותיו]

עכשיו אשאל אותך כמה שאלות בנוגע לתוכנית וליכולת הדייר להשתמש בטכנולוגיה:

4. מה דעתך על הרעיון של שימוש בטאבלט/פלאפון ובאפליקציית WhatsApp על-ידי X כדי לשמור על קשר עם המשפחה?
5. האם לדעתך הוא מסוגל ללמוד להשתמש בזה? להוציא שיחות באופן עצמאי? [להבין לגבי יכולת]
6. כיצד לדעתך X תופס את היכולת שלו להשתמש בטאבלט לצורך שיחות וידאו? האם הוא שיתף אותך, דיבר איתך על התוכנית? אם כן, מה אמר? איך הגבת?
7. אלו אתגרים או קשיים יכולים להיות במהלך השימוש מבחינתו של X? מה ניתן לעשות כדי להעריך ולהתמודד איתם מראש?
8. מה הציפיות שלך מהתוכנית? לגבי הדייר? לגביך?
9. מה אתה חושב על החלק שלך בתוכנית (בשיחות הוידאו)?
10. האם יש לך חששות כלשהם?
 - מה לדעתך ניתן לעשות על מנת להתגבר על חששות אלו?

נספח 6 – מדריך ראיון לפני ההתערבות - איש צוות במסגרת הדיור

שם המרואיין: _____ שם הדייר/ת: _____ שם המסגרת: _____

אשאל אותך כמה שאלות פתוחות בנוגע לקשר של שותף התקשורת (בן משפחה/אפוטרופוס) עם הדייר/ת ולתוכנית:

1. עם מי נמצא הדייר בקשר קבוע? [הכוונה לאנשים מחוץ למסגרת הדיור]
2. תאר את תדירות ואופי הקשר של הדייר עם אדם זה
3. [במידה והאדם משאלה 2 לא מהמשפחה] האם הוא נמצא בקשר גם עם משפחתו/או שאר בני המשפחה? פרט/י [תדירות, איך הם מתקשרים]
4. האם לדעתך הקשר עם המשפחה, כפי שהוא מתנהל היום, תואם את הצרכים של הדייר? איך אתה יודע זאת? תאר/י [לנסות להבין אם איש הצוות משער או שהדייר משתף בתחושותיו]
5. במידה ולא, מה הצוות במסגרת עושה במצב זה? [להבין אם הצוות מסייע לדייר לשמר את הקשר עם המשפחה, מי אחראי על זה]
6. מה דעתך על הרעיון של שימוש בטאבלט/פלאפון ובאפליקציית WhatsApp על-ידי X כדי לשמור על קשר עם המשפחה?
7. האם לדעתך הוא מסוגל ללמוד להשתמש בזה? להוציא שיחות באופן עצמאי? [להבין לגבי יכולת]
8. כיצד לדעתך X תופס את היכולת שלו להשתמש בטאבלט לצורך שיחות ווידאו? האם הוא שיתף אותך, דיבר איתך על התוכנית? אם כן, מה אמר? איך הגבת?
9. אלו אתגרים או קשיים יכולים להיות במהלך השימוש מבחינתו של X? מה ניתן לעשות כדי להיערך ולהתמודד איתם מראש?
10. מה הציפיות שלך מהתוכנית? לגבי הדייר?
11. במסגרת התפקיד שלך במחקר, כאיש צוות המלווה את הדיירים בשימוש בטכנולוגיה, נבקשך לתת לדיירים תמיכה טכנית במידת הצורך ולתזכר אותם לגבי האפשרות להשתמש בטאבלט לתקשורת עם בני המשפחה.
- מה אתה חושב על החלק שלך בתוכנית (כמלווה מטעם המסגרת)?
 - איך לדעתך זה ישתלב עם סדר יומך בעבודה?
12. האם יש לך חששות כלשהם?
 - מה לדעתך ניתן לעשות על מנת להתגבר על חששות אלו?

נספח 7 - מדריך ראיון לאחר ההתערבות - דיירים

שם הדייר/ת: _____ תאריך מילוי הטופס: _____
שם המסגרת: _____ סוג הדיור: _____

עכשיו אשאל אותך כמה שאלות על התוכנית שהשתתפת בה, על הטאבלט ועל שיחות הווידאו שעשית עם X [שותף התקשורת/בן המשפחה].

שאלות על הקשר עם המשפחה:

1. האם הקשר שלך עם X השתנה מאז שהתחלנו את התוכנית? מה השתנה (כמות ואופן

ביצוע השיחות)

2. האם היום אתה שמח או לא מכמות הפעמים שאתה מדבר עם X?

שאלות מתוך הפקטורים:

ניסיון Experience -

(השאלות עבור פקטור זה, ישאלו תוך הדגמה ויזואלית בעזרת הטאבלט עצמו)

5. טאבלט:

1.1. מה עשית עם הטאבלט במסגרת התוכנית?

6. שיחות וידאו ו- WhatsApp :

2.1. האם אתה יודע עכשיו מה זה WhatsApp?

2.2. האם אתה יודע עכשיו מה זה שיחת וידאו?

2.3. מתי השתמשת ב- WhatsApp? מה עשית?

2.4. האם בתוכנית דיברת בשיחות וידאו בטאבלט?

2.5. עם מי דיברת?

7. האם התחלת להשתמש במכשירים אחרים שלא השתמש בהם בעבר? (פלאפון, מחשב)

ערך- Value (perception of usefulness and potential benefit)

8. האם אתה רוצה או לא להמשיך להשתמש בטאבלט בשביל לעשות שיחת וידאו?

4.1. למה?

4.2. האם זה חשוב לך או לא? למה?

4.3. האם זה תרם לך או לא?

4.4. אם כן, מה זה נתן לך/עשה לך?

רגש- Emotion (Perception of emotional and psychological benefits)

9. מה הרגשת שדיברת בשיחת וידאו בטאבלט עם X (לציין את שמו של האדם שבחר)?

10. מה אתה מרגיש עכשיו עם סיום התוכנית? (שמח, מתרגש, רגוע, לחוץ, מפחד, עצבני).

שמישות Usability -

11. האם אתה מרגיש עכשיו שאתה יודע או לא יודע להשתמש בטאבלט בשביל לעשות שיחת ווידאו?

12. האם אתה חושב אתה יכול להשתמש בו לבד (באופן עצמאי)?

13. אם תמשיך להשתמש בטאבלט- אתה חושב שתצטרך עזרה? כל הזמן או רק בהתחלה?

14. האם נתקלת במשהו קשה, בבעיה, תקלה כשהשתמשת בטאבלט? [לאפשר לדייר להשיב ולאחר מכן לשאול לגבי כל אחת מהפונקציות הרשומות מטה]

10.1. להביא את הטאבלט

10.2. להדליק אותו

10.3. להיכנס לWhatsApp

10.4. למצוא את איש הקשר

10.5. להתקשר

10.6. לשמוע ולדבר עם האדם

10.7. לנתק את השיחה

10.8. ללחוץ על המסך

15. האם יש עוד משהו שהיה לך קשה כשהשתמשת בטאבלט?

16. מה עשית במצב הזה? מה עזר לך?

תמיכה טכנית- Technical support

17. מי עזר לך (במצב של קושי/תקלה)?

11.1. איך הוא עזר? מה הוא עשה?

11.2. אם הוא לא נמצא, היה מישהו אחר שעזר לך? מי?

תמיכה חברתית- Social support (Support from family, peers, and community)

18. האם המשפחה שלך רוצים או לא רוצים שתמשיך ותשתמש בטאבלט (גם לאחר סיום התוכנית)? איך זה גורם לך להרגיש?

14.1. האם המשפחה עודדו אותך או שהם התנגדו לזה שתשתמש בטאבלט? איך זה

גרם לך להרגיש?

19. האם אנשי הצוות רוצים או לא רוצים שתמשיך ותשתמש בטאבלט? איך זה גורם לך

להרגיש?

15.1. האם הצוות עודדו אותך או שהם התנגדו לזה שתשתמש בטאבלט? איך זה גרם לך

להרגיש?

ביטחון Confidence -

16. האם יש לך חששות (משהו שמפחיד או מדאיג אותך) בנוגע להמשך שימוש בטאבלט לצורך

שיחות ווידאו עכשיו כשהתוכנית הסתיימה?

16.1. מה החששות/דאגות/פחדים שלך?

16.2. למי תוכל לפנות במצב הזה/ אם תרגיש ככה?

נראות/ עצמאות (Perception of social visibility or how a technology makes them look to others) - **Independence**

17. מה הרגשת כשהדיירים או אנשי הצוות כאן ראו אותך משתמש בטאבלט במסגרת התוכנית?

17.1. למה?

17.2. מה הם חשבו עליך?

17.3. האם זה הפריע לך או לא?

התאמה לאורח חיים-Lifestyle fit

18. מתי (באיזה שעות/ימים) דיברת בשיחת ווידאו בטאבלט עם X (האדם שבחר)?

18.1. האם X [שותף התקשורת] ירצה להמשיך לדבר איתך בוידאו? מה יקרה אם לא?

מה תרגיש? מה תעשה?

18.2. האם תרצה לדבר עם מישהו אחר [לברר אם במקום X או בנוסף]? עם מי? למה?

לסיום,

19. האם היית ממליץ לדיירים נוספים ללמוד להשתמש בטאבלט לשיחות ווידאו? למה?

נספח 8- מדריך ראיון לאחר ההתערבות – משפחה

שם המראיין: _____ שם הדייר/ת: _____ שם המסגרת: _____

כעת, אשאל אותך כמה שאלות לסיכום התהליך.

1. ספר לי קצת איך היה לך להשתתף בתוכנית? האם היית מרוצה או לא?

○ איך חווית את שיחות הווידאו עם X (הדייר)?

○ האם היו רגעים מיוחדים סביב שיחות הווידאו?

○ מה לדעתך הדייר/ת חווה? איך אתה יודע זאת? [הוא משער או שהדייר משתף

ברגשותיו בשיחות]

עכשיו אשאל אותך שאלות בנוגע לקשר שלך עם הדייר:

2. האם משהו השתנה (אופי ותדירות) בקשר שלכם מאז שהתחלתם לתקשר בשיחות וידאו?

פרט/י

- 2.1. אם כן- מהי מידת שביעות הרצון שלך מהקשר כעת/בשלב זה?
3. מהי לדעתך מידת שביעות הרצון של הדייר מהקשר כעת? איך אתה יודע זאת? [להבין אם זאת השערה שלו או שהדייר משתף אותו בתחושותיו]
- עכשיו אשאל אותך כמה שאלות בנוגע לתוכנית וליכולת הדייר להשתמש בטכנולוגיה:
4. מה דעתך כעת על הרעיון של שימוש בטאבלט/פלאפון ובאפליקציית WhatsApp על-ידי X כדי לשמור על קשר עם המשפחה?
5. האם לדעתך הוא מסוגל להשתמש בזה כעת (לאחר שלמד והתנסה)? להוציא שיחות באופן עצמאי? [להבין לגבי יכולת]
6. כיצד לדעתך X תופס את היכולת שלו להשתמש בטאבלט ליצור שיחות ווידאו? איך אתה יודע זאת? [להבין אם זאת השערה שלו או שהדייר שיתף בתחושותיו]
7. מהם האתגרים או הקשיים במהלך השימוש מבחינתו של X? מה עשיתם כדי להתמודד איתם?
8. מה הציפיות שלך בסיום התוכנית? האם אתה חושב ש-X ימשיך לבצע שיחות ווידאו על מנת ליצור איתך קשר?
9. מה אתה חושב על החלק שלך בתוכנית (בשיחות הוידאו)? האם אתה תמשיך להתקשר אל X בשיחות וידאו?
10. לסיום, האם היית ממליצה/ לעוד דיירים כמו X להשתתף בתוכנית? למה?
- 10.1. האם היית ממליץ לעוד בני משפחה להצטרף ולתקשר בשיחות וידאו עם X? למה?
11. האם היית רוצה להגיד או להציע משהו נוסף?

תודה רבה על שיתוף הפעולה.